

На ринку цінності розуму має бути збережена його висока оцінка, тому для неї розроблена градація від А до С. В іншому разі, якщо постане питання переведення студента в інший заклад освіти, оцінки якої системи йому запропонують?

До 2010 року маємо час, тому обов'язково постане питання щодо використання оцінок ECTS у повному, не скороченому вигляді або за неприйнятною чотирибальною шкалою.

Отже, приєднання 19-20 травня 2005 року України до Болонського процесу та проведення в державі педагогічного експерименту потребують від закладів вищої освіти подальшого аналізу механізмів реалізації Болонського процесу.

ГОТОВНІСТЬ КАФЕДРИ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ УМСА ДО ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Запорожець Т.М., Міщенко І.В., Весніна Л.Е.

Філософія і тенденції створення єдиного освітнього простору в контексті Болонського процесу та повноправна участь у ньому України, безперечно, вимагають суттєвих змін у системі вищої освіти і науки [1]. Слід зазначити, що головні проблеми на цьому шляху полягають не в запровадженні кредитів чи навіть переході на модульний принцип організації навчального процесу, а в збереженні самобутності та здобутків національної освіти при перенесенні на національний ґрунт кращих європейських надбань [3].

У першу чергу це стосується запровадження систем контролю якості освіти на рівні навчального закладу, зовнішнього контролю якості за участю фахових громадських організацій, значного розширення прав вищих навчальних закладів як автономних утворень і вдосконалення менеджменту, громадського самоврядування в розширенні прав студентства.

Відповідно до мети впровадження Болонського процесу необхідно вивести вищу освіту і науку європейських країн на значно вищий рівень якості та конкурентоспроможності, що забезпечить підвищення інноваційного потенціалу економіки, посилить привабливість Європи як місця здобуття освіти та сформує в молоді Євросоюзу спільну європейську ідентичність. Відомо, що в основі Болонського процесу визначені три напрями: запровадження двох освітніх кваліфікацій (бакалавра та магістра), системи перенесення і накопичення кредитів, що визначають обсяги навчальної роботи, виконаної студентом, з метою забезпечення прозорості та зрозумілості кваліфікацій і обсягів підготовки, розробка узгоджених механізмів забезпечення якості освіти.

Важливою ознакою Болонського процесу є орієнтація на потреби та інтереси студента. Освіта все більше набуває ринкових ознак: університет - постачальник освітніх послуг, студент - клієнт, замовник - або сам студент, або держава; попит на освіту та працевлаштування випускників - критерій успішності того чи іншого навчального закладу. Як відомо, базовою ланкою вітчизняної освітньої системи є академічна студентська група, тоді як у Європі - окремих студент, який здобуває освіту за індивідуальною траєкторією. Перехід в Україні до індивідуальних форм підготовки фахівців та індивідуальних навчальних планів не може бути безболісним,

оскільки він пов'язаний із глибокою перебудовою навчального процесу. В свою чергу, реформування навчального процесу, збільшення частки самостійної та індивідуальної роботи студентів, зміна форм контролю знань потребують якісно нового забезпечення.

Розробка та впровадження модулів – це нова і специфічна форма діяльності кафедри, яка потребує серйозного наукового і методичного опрацювання [4]. Згідно з програмою Міністерства охорони здоров'я України з упровадження положень Болонської декларації в навчальний процес у вищих медичних закладах III-IV рівнів акредитації, відповідними наказами Міністерства охорони здоров'я та Української медичної стоматологічної академії на кафедрі нормальної фізіології з вересня 2006 року впроваджується кредитно-модульна система навчання для студентів 2 курсу медичного і педіатричного факультетів. Процес упровадження потребував певної роботи з викладачами кафедри, які ознайомилися з працею «Болонський процес в Європе» (А.В.Пидаев, В.Г.Передерий), відвідали лекції з упровадження кредитно-модульної системи навчання, що проводилися в академії у 2005 році.

Слід зазначити, що підготовка медичних кадрів перш за все потребує якості, якій слід приділяти посилену увагу [2]. Якість освіти залежить від рівня організації навчального процесу та стану його методичного забезпечення.

Згідно з положеннями Болонської декларації та відповідними наказами міністерства й академії співробітники кафедри розробили програму і план занять із нормальної фізіології для студентів усіх факультетів. Ця програма охоплює 3 модулі: перший – загальна фізіологія, другий – фізіологія вісцеральних систем, третій – вищі інтегративні функції. Кожний із них поділений на змістові модулі загальною кількістю 17. Програма використовується на кафедрі з вересня 2005 року. До кожного змістового модуля підготовлені методичні рекомендації з проведення практичних занять українською, російською та англійською мовами. У 2005 році з дозволу Центрального методичного кабінету МОЗ України оновлено та перевидано практикум для студентів «Нормальна фізіологія». Всі викладачі кафедри взяли участь у розробці та виданні до кожного змістового модуля тестів поточного та підсумкового контролю українською, російською й англійською мовами. Розроблена та впроваджена програма комп'ютерного тестування підсумкового рівня знань із кожного змістового модуля, яка також використовується в поточному навчальному році.

Така система навчання дає можливість працювати в режимі перевірки знань та самопідготовки. Самопідготовка використовується перед контролем і дає можливість студенту визначити свій початковий рівень знань. Набори тестів формують базу даних для контролю знань зі спеціальності, який проводиться у двох режимах. У першому випадку студентові пропонуються підряд усі без винятку запитання, що входять до даного тесту. Такий підхід використовується для поточного контролю знань під час ате-стаційних перевірок протягом семестру. Другий режим використовується для комплексної перевірки знань. У цьому випадку викладач формує завдання для студента з кількох або з усіх тем, що складають базу тестів контролю. Такий підхід використовується як складова частина іспитів.

У тестуванні знань також можна враховувати час, який студент витрачає на виконання завдання. По-перше, за несвоєчасне виконання завдання виставляється незадовільна оцінка. Можливий і інший варіант, коли після закінчення відведеного для контролю часу буде підраховуватися відсоток правильних відповідей на момент завершення контролю до загальної кількості питань, які виносилися на перевірку. Під час контролю знань студент має можливість контролювати темп своєї роботи. На екрані комп'ютера постійно знаходиться інформація щодо часу контролю та кількість питань, на які студент уже відповів. Загалом використання комп'ютерної системи контролю знань дозволяє більш ефективно їх перевіряти та дає студентам можливість засвоювати і перевіряти свої знання з нормальної фізіології на сучасному науково-методичному рівні.

ДО ПРОБЛЕМ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Знаменська І.В., Костенко В.Г., Потяженко Л.В.

Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти в Україні система неперервної мовної освіти має забезпечити можливість практичного володіння хоча б однією іноземною мовою, що передбачає опанування лінгвістичним компонентом мови у нерозривному поєднанні з соціолінгвістичним компонентом та прагматичною ефективністю. Це повністю узгоджується із загальноєвропейськими рекомендаціями, за якими «користувачі мови – це члени суспільства, які мають виконувати певні завдання у певних умовах, специфічному оточенні та в окремій сфері діяльності і завдяки реалізації комунікативних мовленнєвих компетенцій досягати бажаного результату».

Вітчизняний фахівець у галузі медицини має, як правило, обмежені можливості для поглиблення та практичного застосування знань іноземної мови. Найпоширенішими видами діяльності, пов'язаними з використанням іноземної мови, традиційно залишаються читання літератури за фахом, реферування й анотація профільних текстів, підготовка доповідей, складання резюме за матеріалами власних наукових досліджень. Проте навіть досконале вміння скласти резюме, доповідь тощо, на жаль, ще не гарантує успіху в реальному спілкуванні.

Нова програма з іноземної мови для ВНЗ України в умовах кредитно-модульної системи відбиває намагання якомога більше наблизити курс викладання іноземних мов до європейських стандартів і забезпечити розвиток у студентів загальногуманітарної комунікативної компетенції та професійно орієнтованих рецептивних і продуктивних умінь, необхідних для повноцінного спілкування в певній сфері. До того ж серед її «плюсів» слід підкреслити тісну міжпредметну інтеграцію (латинська мова, анатомія, гістологія, фізіологія). Проте стислість курсу іноземної мови в медичному ВНЗ, різний рівень мовної підготовленості студентів вносять свої корективи в програму, висуваючи як найактуальнішу проблему інтенсифікацію викладання.

Відповідно до періодів навчання (4 семестри – 4 модулі) можна запропонувати 4 етапи: загальногуманітарний; загальномедичний; спеціально медичний; вузько професійний. Активізація навчальної діяльності досяга-